

HRVATSKI PLANINARSKI SAVEZ

CROATIAN MOUNTAINEERING ASSOCIATION

ADRESA: Kozarčeva 22, 10000 Zagreb, Hrvatska / Croatia

TEL: 01/48 23 624 i 01/48 24 142 • WEB: www.hps.hr • E-MAIL: hps@hps.hr

OIB: 77156514497 • MB: 3253236 • IBAN: HR4123600001101495742

Ur. br.: 020-2023-A

Zagreb, 7. 3. 2023.

Obilježavanje obljetnica povezanih s osnivanjem podružnica Hrvatskog planinarskog društva prije Drugog svjetskog rata

Činjenice i preporuke

Imajući u vidu više pitanja vezanih uz način obilježavanja obljetnica povezanih s osnivanjem i djelovanjem planinarskih udruga, Hrvatski planinarski savez (HPS) kao krovna nacionalna planinarska udruga i tradicijski i pravni sljednik Hrvatskog planinarskog društva (HPD) u cilju objektivnog informiranja planinarske udruge podsjeća na značajne povijesne i tradicijske činjenice te ih poziva da kod planiranja i obilježavanja obljetnica i prigodnih aktivnosti vode računa o ispravnom navođenju tih činjenica.

POVIJESNE ČINJENICE

Razvoj organiziranog planinarstva u Hrvatskoj započeo je formiranjem Hrvatskog planinarskog društva (HPD) u Zagrebu 1874. godine. Rad HPD-a bio je od samoga početka usmjeren na istraživanje hrvatskih planina i razvijanje organiziranog djelovanja građana zainteresiranih za planinarenje.

Na kraju 19. i početkom 20. stoljeća radi unaprjeđivanja svojega rada HPD je u sredinama gdje su postojali uvjeti i interes za to, najprije imenovao svoje povjerenike, a u kasnijim godinama, od 1898. nadalje, osnivao podružnice. Po tadašnjem ustroju, te su podružnice djelovale bile sastavni dio HPD-a, slično današnjim podružnicama, sekcijama i odsjecima, ali nisu imale pravnu osobnost i samostalnost da bi se mogle smatrati zasebnim planinarskim društvima. Ponešto drugačije bilo je na području Istre, gdje je u razdoblju talijanske uprave krajem 19. i početkom 20. stoljeća osnovano najprije 1876. Societa Alpina del Istria, a u vremenu do Drugog svjetskog rata još 15-ak planinarskih organizacija. Osim HPD-a, postojalo je još i nekoliko drugih društava koja su razvijala organizirano planinarstvo (HTK Sljeme, RD Prijatelj prirode, Liburnija i dr.), no ta su društva uglavnom imala manji broj članova i manji utjecaj u odnosu na HPD. Neka su se društva sporazumno spojila s HPD-om i nastavila djelovati u njegovim okvirima.

U okolnostima Drugog svjetskog rata i poraća sve predratne organizacije bile su odlukom državne vlasti raspuštene i došlo je do prekida kontinuiteta. Djelovanje planinara u prvim godinama nakon Drugog svjetskog rata nastavilo se najprije u okviru tadašnjih fiskulturnih društava, a kada je 1948. u skladu s novim društvenim uređenjem i zakonima bilo omogućeno osnivanje samostalnih društvenih organizacija, počelo je posvuda u Hrvatske osnivanje planinarskih društava.

Godine 1949. osnovan je Planinarski savez Hrvatske kao republički savez koji je nastavio razvoj planinarstva na temeljima onoga što je započeto prije Drugog svjetskog rata. PSH je u travnju 1991. odlukom Skupštine promijenio ime u Hrvatski planinarski savez i nastavio u samostalnoj Republici

Hrvatskoj djelovati kao nacionalni sportski savez. Za razliku od predratnog ustroja HPD-a s Maticom HPD-a u Zagrebu i podružnicama u drugim gradovima, PSH odnosno HPS djeluje kao sportski savez u koji se udružuju planinarske udruge sa svojstvom pravnih osoba.

Sukladno svojemu statutu, Hrvatski planinarski savez je tradicijski i pravni sljednik Hrvatskog planinarskog društva, ali ne bi odgovarala činjenicama tvrdnja da je Hrvatski planinarski savez osnovan 1874. godine. To je ujedno i razlog zašto će se 2024. obilježavati 150. obljetnica organiziranog planinarstva u Hrvatskoj, a ne 150. obljetnica Hrvatskog planinarskog saveza.

OBILJEŽAVANJE OBLJETNICA ORGANIZIRANOG PLANINARSTVA

Mnoga planinarska društva sklona su značajne obljetnice planinarstva koje proizlaze iz osnivanja i djelovanja podružnica HPD-a prije Drugog svjetskog rata obilježavati pod imenima koja objektivno ne odgovaraju povijesnim činjenicama a godine i datume osnivanja HPD-ovih podružnica datume tumače i prikazuju kao obljetnice osnivanja pojedinog planinarskog društva.

Ne umanjujući značaj i vrijednost cjelokupne tradicije organiziranog planinarstva, kao ni visoka postignuća brojnih planinarskih društava, Hrvatski planinarski savez skreće pozornost na važnost ispravnog i objektivnog isticanja objektivnih povijesnih činjenica, bez „prisvajanja“ davnih godina prije Drugog svjetskog rata i iskrivljenog tumačenja da su bile prije 1948. osnovane kao samostalna planinarska društva.

Obljetnice osnivanja podružnica predratnog HPD-a vrijedno je obilježiti, ali to svakako treba činiti na prikladan način i pod prikladnim imenom. Upravo zato Hrvatski planinarski savez poziva planinarske udruge i preporučuje im da, obilježavajući i vrednujući tradiciju i visoke dosege organiziranog planinarstva u svojim sredinama, članstvo podsjetite na povijesne činjenice i da tradiciju planinarstva obilježavaju na odgovarajući način kojim se ističe tradicija a ne iskrivljavaju povijesne činjenice.

PRIMJERI NAVOĐENJA IMENA OBLJETNICA VEZANIH UZ OSNIVANJE PODRUŽNICA HPD-a

ISPRAVNO:

- 100. obljetnica organiziranog planinarstva u gradu X
- 100. obljetnica osnivanja podružnice HPD-a u gradu X
- 100. obljetnica osnivanja HPD-ove podružnice X

NETOČNO:

- ~~100. obljetnica planinarskog društva X~~
- ~~100 godina od osnivanja planinarskog društva X~~

Izvršni odbor HPS-a